

S »SPIŠKA ŽELJA« BO LAHKO ZDRUŽENO DELO V CENTRU URESNIČILO LE KAKŠNO ČETRTRINO PREDVIDENIH VLAGANJ

Investicije na vajetih

Doslej razbohotena investicijska vlaganja bodo na rast družbenega proizvoda občine Center v obdobju 1981–1985 vplivala v precej manjši meri. To rast naj bi poslej dosegli predvsem z boljšim delom – se pravi z višanjem produktivnosti. Dejansko pomeni takšna (splošno družbena) usmeritev določen prehod iz dosedanjega kvantitativnega razvoja (na osnovi velikih investicij in novega zaposlovanja) na kvalitetni razvoj občinskega gospodarstva.

Takšna usmeritev pa se že kaže v realno precej manjšem številu (in vrednosti) naložb, ki so predvidene v naslednjih petih letih. Z obširnega »spiska želja« bo lahko občinsko združeno delo uresničilo le kakšno četrtrino predvidenih novogradenj in drugih investicijskih vlaganj.

Investicijska politika, uokvirjena v pripravljenem srednjoročnem družbenem planu občine 1981–1985, torej sledi splošno sprejetim kriterijem, ki jih je začrtal »Družbeni dogovor o osnovah in kriterijih za presojo investicij« ter zakonu o začasnih prepovedi neproizvodnih in negospodarskih investicij. Pomeni torej, da se v prihodnjih petih letih gospodarska struktura občine ne bo bistveno menjala.

Po projekciji, ki jo je pripravil mestni Zavod za družbeno planiranje, naj bi v letih 1981–1985 v Centru razpolagali z 10 milijardami in 643 milijoni dinarjev za investicije – od skupno 72 milijard in 184 milijonov celotnega družbenega proizvoda, ki bi ga naj dosegli v tem obdobju. Za izboljšanje materialne osnove dela, naj bi torej odinili okoli 14,7 odstotka družbenega proizvoda.

Od te vsote naj bi 34 odstotkov investirali v infrastrukturne objekte, v industrijo 31 odstotkov, v trgovino (v glav-

nem maloprodaja) 14 odstotkov, v gostinstvo 8 odstotkov in v druge dejavnosti (gradbeništvo, obrt, gostinstvo itd.) 13 odstotkov.

Tovarna dvokoles Rog na Trubarjevi cesti pripravlja nov program za proizvodnjo specialnih koles. Investicija je vredna okoli 130 milijonov dinarjev (začetek gradnje 1981 – zaključek 1982).

Kartonažna tovarna TOZD Kartonaža s Čufarjeve ulice načrtuje naložbo (923 milijonov) za potrebe papirno predelovalne industrije. Zaključila naj bi jo 1984. leta (pričela pa 1981). Druga TOZD Kartonažna »Papirna konfekcija« s Kotnikove ulice predvideva investicijo v tisk »brezkončnih obrazcev«. Začetek 1981, zaključek 1985, vrednost pa okoli 419 milijonov dinarjev.

Tiskarna Tone Tomšič z Gregorčičeve ulice bo vložila okoli 104 milijone dinarjev za modernizacijo proizvodnje. Tiskarna Ljudska pravica s Kopitarjeve ulice pa bo za odpravo ozkih proizvodnih grl in razširitev proizvodnje vložila dobrih 138 milijonov dinarjev. Obnova bo končana do leta 1985.

SOZD Mercator – Veleprekrba, TOZD »TMI« z Mesarske ulice bo zamenjala zastarelo tehnologijo za predelavo mesa. Naložba je ovrednotena na 89 milijonov dinarjev, za-

četa in končana pa bo 1982. leta.

Na področju gostinstva in turizma so predvidena naslednja vlaganja. Na Ploščadi Borisa Kraigherja naj bi zgradili do 1983. leta novo restavracijo »Šestica«. Investitor GHT Ljubljana DO Šestica – GPL naj bi odštél 90 milijonov.

Na Ciril-Methodovem trgu naj bi uredili gostišče »Divji mož«. Vrednost investicije je 20 milijonov, dokončana naj bi bila do 1983. leta, investitor pa je SOZD GHT Ljubljana, DO GPL, TOZD Stara Ljubljana.

Ureditev pivnice na Cankarjevem nabrežju (do 1982.) naj bi GHT TOZD »Maček« veljala 15 milijonov dinarjev.

Na drugih področjih gospodarstva v občini Center investicije niso predvidene.

Zanimiva je seveda primerjava z vlaganji v sedanjem srednjoročnem obdobju (1976–80). Od (predvidenih) 57 milijard in 119 milijonov družbenega produkta je občinsko gospodarstvo odmerilo za investicije 11,9 odstotka ali 6 milijard in 816 milijonov dinarjev. Od tega za infrastrukturo 33 odstotkov, v industrijo 12, gradbeništvo 26, gostinstvo 6 odstotkov ter za druge dejavnosti 23 odstotkov.

Vse projekcije investicijske politike so seveda podane po sedanjih cenah. Kljub določeni restriktivni investicijski politiki bo gospodarstvo Centra odmerilo za naložbe 2,6 odstotka družbenega produkta več kot v sedanjem obdobju. Ta razlika gre predvsem na račun manjših vlaganj v splošno in skupno porabo.

In kam bodo usmerjene na-

RAZVOJ KOMUNALNEGA SISTEMA V OBČINI IN MESTU

Kdo je moj delegat?

Nadaljnji razvoj komunalnega sistema v občini in mestu ter naloge zveze komunistov, to je bila osrednja tema zadnje seje občinske konference ZKS Ljubljana Center. »V občini Center močno občutimo vraščenost v mesto, zato moramo biti še toliko bolj zainteresirani, da se občina in mesto razvijata skladno,« je med drugim dejal Albin Vengust, predsednik občinske konference ZKS Ljubljana Center.

V občini Center živi 34.000 občanov, na njenem območju pa jih dela 66.000, zato je še toliko bolj pomembno poglobiti samoupravo.

Prav zaradi tega so se člani občinske konference v razpravi dalj časa zadržali pri vprašanju nadaljnega razvoja krajevnih skupnosti. Kljub prizadevanjem, da bi hišni sveti igrali odločnejšo vlogo pri razvoju krajevnih skupnosti, jih marsikje še ni čutili. Morali bi se dogovoriti, zlasti sedaj, ko bodo v občini Center pričele delovati nove krajevne skupnosti, katere naloge naj opravljajo v krajevnih skupnostih, in kaj bi morale opraviti strokovne službe na ravni občine oziroma druge strokovne institucije. Prav pogosto se dogaja, da morajo v KS opravljati različna strokovna opravila, za katera pa niso ne usposobljeni ne poklicani.

Komunisti v Centru so pozornost namenili tudi delu skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, zlasti zborom uporabnikov, ki zaenkrat še ne izrabljajo vseh možnosti pri odločanju, zboru združenega dela občinske skupščine, ki je vse premalo zavzet in aktiven, ter o odnosu v delovnih organizacijah do delegatov za družbenopolitične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti. Delavci v združenem delu namreč dokaj dobro poznajo tovariše in tovarišice, ki jih zastopajo v samoupravnih organih v delovni organizaciji, pogosto pa ne vedo, kdo je njihov delegat v različnih interesnih skupnostih ali občinski skupščini, kaj šele, da bi skupno oblikovali stališča, ki naj jih njihov delegat posreduje na sejah skupščin.

A. V.

ložbe? Na področju trgovine bo največ novogradenj na Ploščadi Borisa Kraigherja, v nekatere specializacije in adaptacije v starem delu mesta, in še za novogradnje na Poljanah. Na »ploščadi« bodo gradile Metalka, Tkanina in Modna hiša. Mercator Sadjezelenjava bo zgradil diskont prodajalno na Poljanski cesti, Emona Merkur in Nama pa bosta s skupnimi vlaganji

zgradila na Poljanah »E« market in blagovnico z živil.

Na področju industrijskih naložb bo Iskrina Tovarna optičnih in steklopilnaških izdelkov do 1983. leta dogradila nov obrat za proizvodnjo izdelkov s področja elektromedicine. Celotna investicija je ocenjena na približno 200 milijonov dinarjev.

MIRAN KOREN

MOŽNOSTI ZA RAZMAH STORITVENE OBRTI SO, JIH BOMO TUDI IZKORISTILI?

Hitreje do obrtniških uslug

Posebnih analiz in raziskav, ki bi dokazovale, da je v občini Center vse premalo obrtnikov in različnih servisov, niti ne potrebujemo. Dovolj je že stopiti s pokvarjenim radijskim ali TV sprejemnikom v servis, pa se o tem vsakdo kaj hitro sam prepriča. Enako je z obiski pri krojaču, čevljarju, kadar je potrebna pomoč vodovodnega inštalaterja itd. Vendar pa so »Temelji razvoja drobnega gospodarstva v Centru«, ki ga je pripravil občinski komite za družbeno planiranje in gospodarstvo, vendarle dobra osnova za javno razpravo, ki bi naj dokončno označila, katere obrtniške in servisne dejavnosti prebivalci Centra in Ljubljane še pogrešajo.

V okviru KK SZDL bo javna razprava tekla v vseh krajevnih skupnostih. Razumljivo seveda, saj krajani najbolje poznajo in občutijo tovrstne težave. Obenem pa pomeni ta razprava tudi že zametek nove orientacije, po kateri naj bi o razvoju in razmahu (ali pa krčenju) obrtnih dejavnosti odločali predvsem v krajevnih skupnostih. Tu bi naj bilo torej posledje mesto, kjer se bo, v sodelovanju z občinskimi upravnimi in izvršnimi organi, seveda, kreirala obrtniška politika.

Gre predvsem za tako imenovano storitveno obrt – tisto, ki je namenjena obča-

nom. Predvsem naj bi slednji dali v bodoče več možnosti za razvoj. Industrijska obrtniška dejavnost se je namreč že doslej povsem zadovoljivo razvijala. Nemalo tudi na račun storitvene, ki prinaša precej nižje zasluzke.

Temelje o razvoju drobnega gospodarstva je pred dnevi obravnavalo tudi predsedstvo KK SZDL Center. Zaključilo je, da bi jih bilo potrebno za javno razpravo še nekoliko dopolniti – ponekod pa popraviti.

Dopolnili naj bi jo predvsem s podrobno analizo, katere obrtniške dejavnosti v posameznih krajevnih

skupnostih že imajo, in katere bi bilo potrebno še razviti. To pa je končno tudi eden od odgovorov, ki bi jih naj posredovala javna razprava. Ob tem bi bilo zelo koristno, če bi študija temeljev razvoja (ob pomoči hišnih svetov in KS) tudi pokazala, s čim se registrirani obrtniki tudi dejansko ukvarjajo. Znano je pač, da se s klasično obrtjo ukvarjajo večinoma le še stari mojstri, medtem ko mlajši vse bolj bežijo v industrijsko obrtno dejavnost, od katere pa občani dejansko nimajo koristi.

To dokazujejo tudi številke. V Centru je namreč kar 513 obrtnih delavnic – družbenega in zasebnega sektorja. Zasebnikov je od tega kar 484. Število delavcev je bolj enakomerno porazdeljeno. V zasebnih obrtništvih jih dela 1.373, v družbenih pa 1.438. Največ obrtnikov (169) je v KS Stara Ljubljana.

Takšne številke bi skorajda morale zagotavljati, da občani z iskanjem obrtniških in servisnih uslug ne bi smeli imeti težav – če bi se večina obrtništev seveda ne

usmerila v obrtno proizvodnjo za potrebe industrije.

Gradivo, ki bo podano za javno razpravo, že obsega družbene mere in ukrepe, s katerimi naj bi dosegli razmah (uslužnostne) obrti in servisov. Njihov razvoj naj bi temeljil na izbranih nosilcih, cilj pa bi naj dosegli še s pomočjo ustanavljanja obrtniških združenj ali servisnih centrov. Prav ob tem pa so se v razpravi na socialistični zvezi pojavili nekateri pomisleki.

V Ljubljani imamo že nekaj slabih izkušenj z obrtniški organizacijami, ki bi naj bile temelj razvoja določene dejavnosti. Z leti so namreč te povsem pozabile na svojo razvojno nalogo – celo same so se usmerile v povsem druge dejavnosti.

Takšna »slaba izkušnja« je recimo »Obnova«, ki bi naj skrbela za vzdrževanje in popravilo stavb, pa Staninvest in podobni. Nekateri razpravljalci so bili zato mnenja, naj bi na tem področju dali več iniciative zasebnim obrtnikom, ki bi naj svojo dejavnost razvijali v dogovoru (in pod kontrolo) s krajevnimi skupnostmi. Tudi z usmerjanjem zdomcev v te dejavnosti bi lahko kaj hitro dosegli občutne uspehe.

Precej razmišljanja je ob tem doživela tudi ideja o ustanavljanju obrtniških združenj. Vrsta obrtniških delavnic, združena na skupnem prostoru, lahko seveda precej skrajša pota občanov, vendar pa obstaja precej objektivna nevarnost – da se takšna dejavnost zbirkotizira. Drugače povedano – prevzamejo uradniški čas od 7. do 14. ure, nato pa delavnice (in pomoč občanom) zaprejo. Takšne izkušnje že imajo namreč s tovrstnimi centri v Beogradu.

O ideji obrtniških centrov bo treba torej še razmisliti. Verjetno bi bila najboljša vzporedna pot. Namreč, vzporedno razvijati družbeno (v centrih) in zasebno obrt. S tem bi dosegli tudi določeno »blagodejno« konkurenco, ki bi tako tudi znižala visoke cene obrtnih uslug, in seveda skrajšala dolgo čakalno dobo. Saj dejansko presega že vse meje, kako »kraljevsko« si nekateri obrtniki (in tudi družbeni servisi) zaračunavajo svoje delo. Zaračunati 125 starih tisočakov za priključitev plinskega štedilnika, za boiler pa 80 tisočakov – je resnično pretiravanje, raje kar »skubljenje«, ki ga določa sedanji monopolistični položaj nekaterih.

MIRAN KOREN